

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 847/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 Co 145/2014 z 12. februára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. mája 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 145/2014 z 12. februára 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že žalobkyňa sa proti sťažovateľke (žalovaná v 2. rade) a žalovanej v 1. rade na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 98/2010 domáhala zaplata sumy 33 333 € z titulu nemajetkovej ujmy na tom skutkovom základe, že žalovaná v 1. rade zaviniła 22. mája 2007 dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu, pričom vozidlo, ktoré žalovaná v 1. rade viedla, malo uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u sťažovateľky. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že o žalobe žalobkyne o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch proti žalovanej v 1. rade a žalovanej v 2. rade (sťažovateľka, pozn.) rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 98/2010 z 13. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok z 13. októbra 2011“) tak, že žalovanej v 1. rade uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke sumu 10 000 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a vo vzťahu k žalovanej v 2. rade žalobu v celom rozsahu zamietol. Krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 10/2012 zo 14. novembra 2013 (ďalej len „uznesenie zo 14. novembra 2013“) rozsudok okresného súdu z 13. októbra 2011 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom sp. zn. 12 C 98/2010 z 8. apríla 2014 (ďalej len „rozsudok z 8. apríla 2014“) zaviazal žalované v 1. a 2. rade povinnosťou zaplatiť žalobkyňi 10 000 €, pričom plnením jednej z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhej, v prevyšujúcej časti žalobu

zamietol a o trovách konania sa zaviazal rozhodnúť po právoplatnosti vo veci samej. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu z 8. apríla 2014 vo výroku, ktorým sťažovateľku a žalovanú v 1. rade zaviazal povinnosťou zaplatiť žalobkyni sumu 10 000 €, odvolanie (ďalej aj „napadnutý výrok“). Krajský súd napadnutým rozsudkom napadnutý výrok rozsudku okresného súdu z 8. apríla 2014 potvrdil ako vecne správny.

Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok krajského súdu arbitrárny, keďže krajský súd sa *«náležite... nevysporiadal so skutočnosťami, zohľadnenie ktorých je nevyhnutné pre posúdenie veci a rozhodol na základe nepodloženej právnej konštrukcie, ktorú navyše nedostatočne odôvodnil, a to najmä v širšom kontexte platnej vnútroštátnej úpravy, ako aj v kontexte možného a prípustného „eurokonformného“ výkladu a výkladu, resp. pochopenia príslušných rozhodnutí Európskeho súdneho dvora»*.

Sťažovateľka napáda eurokonformný výklad pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“), ktorý použil v napadnutom rozsudku krajský súd, keďže podľa jej názoru je *„nevyhnutné prihliadať jedine na vnútroštátnu právnu úpravu a (česko)slovenskú judikatúru, v ktorej je za súčasného platného právneho stavu (v rámci SR), historicky a aj teoreticko-právne nesporne a jednoznačne vyriešená otázka diferenciacie pojmov (ich významu aj účelu) náhrady škody (resp. škody na zdraví) a nemajetkovej ujmy. Vnútroštátne právo v Zákone o PZP de lege lata upravuje náhradu majetkovej, ako aj nemajetkovej ujmy, avšak výlučne v rozsahu § 444 – 449 Občianskeho zákonníka, pričom § 444 Občianskeho zákonníka pokrýva zodpovednosť za nemajetkovú ujmu na zdraví vo forme náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu nárokov podľa osobitného právneho predpisu. Nároky z titulu ochrany osobnosti podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka však do okruhu pôsobnosti Zákona o PZP nezahŕňa.“*

Podľa názoru sťažovateľky chráneným statkom, v súvislosti s ktorým môže byť spôsobená škoda, ktorá by mala byť podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení

s poisťiteľom za poisteného uhradená, je podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení „zdravie a život“, nie však život súkromný a rodinný. Vnútroštátna právna úprava podľa sťažovateľky neumožňuje pod § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení subsumovať aj nároky v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, keďže zákonodarca rozsah poistného krytia v § 4, resp. § 5 zákona o povinnom zmluvnom poistení nerozšíril o nároky uplatniteľné pozostalými postupom podľa § 13 Občianskeho zákonníka.

Sťažovateľka zdôrazňuje nevyhnutnosť odlišovať nemateriálnu ujmu od škody, pričom odlišnosť týchto dvoch právnych inštitútov vyvodzuje z § 16 Občianskeho zákonníka a uzatvára, že *„zásahom do ochrany osobnosti možno spôsobiť aj škodu, na strane druhej spôsobenie škody môže, ale nemusí mať bez ďalšieho zároveň spôsobenie zásahu do práv na ochranu osobnosti. ... Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo, rýdzo osobnej povahy a je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi. Osobnostné právo možno charakterizovať jeho výlučnosťou, všeobecnosťou, nepremlčateľnosťou a neprekludovateľnosťou. Na rozdiel od osobnostných práv, právo na náhradu škody patrí tak fyzickej ako aj právnickej osobe. Toto právo nemá absolútnu, ale len relatívnu povahu. Nemá rýdzo osobnostnú, ale majetkovú povahu, a preto sa premlčuje. Úplne rozdielna je teda vo vzťahu k uvedeným právnym inštitútom ich podstata, ako aj účel, ktorému tieto dva inštitúty majú slúžiť. Rovnako je odlišný aj gramatický význam týchto použitých slovných spojení. Rozdielnosť oboch právnych inštitútov podporuje aj odlišné stanovenie lehôt pri premlčaní týchto nárokov.“*

Sťažovateľka ďalej zdôrazňuje, že aj keby teoreticky pripustila, že pod pojem škoda na zdraví v súlade s § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení možno na základe eurokonformného výkladu subsumovať aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd, pričom takýto výklad by bol zároveň ústavne konformný, nie je dôvod na to, aby ju krajský súd na plnenie zaviazal, keďže *«krajský súd... ďalej absolútne neskúmal súkromnoprávne atribúty poistno-právneho vzťahu medzi Sťažovateľom ako poisťovateľom a žalovaným v I. rade ako poisteným, ako ani súkromnoprávny charakter a status Sťažovateľa ako podnikateľa, ale výlučne v zmysle tzv. „fishing expedition“, bez ďalšieho ad hoc rozhodol, že Sťažovateľ je povinný plniť, a to*

výlučne na základe výkladu zákonného pojmu. KS tak nepochopiteľne opomenul, že v danom prípade sa nejedná o zákonné poistenie, ktoré by vzniklo jednostranne zo zákona, ako je tomu napr. pri zákonom zdravotnom poistení, pri ktorom by obdobný záver mohol byť aspoň teoreticko-právne do určitej miery udržateľný, alebo minimálne čiastočne obhájitelný, ale že sa jedná o povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu. Toto poistenie ako také vzniká až uzatvorením samotnej poistnej zmluvy ako súkromnoprávneho záväzkového vzťahu medzi Sťažovateľom a jeho klientmi. Povinnosť uzavrieť takúto zmluvu má pritom v zmysle § 32 Zákona o PZP ten, kto je „ako držiteľ motorového vozidla zapísaný v dokladoch vozidla“. Sťažovateľ podľa Zákona o PZP povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu nemá, resp. má právo jej uzavretie odmietnuť (§ 6 ods. 3 Zákona o PZP).».

Porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny sťažovateľka odôvodňuje „extenzívnym výkladom pojmu škody na zdraví podľa Zákona o PZP“, ktorým zo strany krajského súdu došlo „k priamemu zásahu do povinností poisťovne podľa ZoP (najmä v časti stanovenia výšky poistného a tvorby technických rezerv), ktoré by mohli viesť k sankciám zo strany orgánu dohľadu nad poisťovníctvom, ktorým je Národná banka Slovenska, a to všetko bez pričinenia, prispenia alebo zavinenia Sťažovateľa, ktorý žiadnu zákonnú povinnosť neporušil a neporušuje, ale len vykonáva podnikateľskú činnosť a to riadne a za podmienok, ktoré boli stanovené zákonodarcom, a ku ktorých zmene od roku 2001 nedošlo. Rozsudkom KS príslušný súd bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom zaoberal obsahom poistnej zmluvy, rozsahom poskytovania poisťovateľskej činnosti podľa ZoP, analýzou schválenej výšky poistného zo strany Národnej banky Slovenska na základe poistno-matematických výpočtov, de facto od stola prezumoval, že Sťažovateľ porušuje ZoP a Zákon o PZP, čo je absolútne neakceptovateľné a arbitrárne...“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo Sťažovateľa vlastníť majetok v zmysle ustanovenia článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, a základné právo Sťažovateľa podnikat' v zmysle ustanovenia článku 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, Rozsudkom Krajského súdu v Prešove s číslom konania 17 Co/145/2014-417 zo dňa 12.02.2015 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove s číslom konania 17 Co/145/2014-417 zo dňa 12. 02. 2015 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa. Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tohto návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podstatu sťažnostnej argumentácie sťažovateľky tvorí tvrdenie o nesprávnych právnych záveroch krajského súdu týkajúcich sa eurokonformného výkladu § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorého poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, a v tejto súvislosti aj ustálenie

pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky vo vzťahu k žalobkyňou uplatňovanému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

V súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažnosť smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Uvedené právne východiská sa vzťahujú v prvom rade na sťažnosti, ktorými sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj na sťažnosti namietajúce porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril

zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

Vychádzajúc z ústavou vymedzených mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná, a to s prihliadnutím na podstatnú námietku sťažovateľky, ktorou spochybňuje svoju pasívnu legitimáciu. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol potvrdený podľa v tom čase platného a účinného § 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ako vecne správny rozsudok okresného súdu z 8. apríla 2014. V relevantnej časti napadnutého rozsudku týkajúcej sa námietky sťažovateľky o nedostatku jej pasívnej legitimácie krajský súd uvádza:

„Žalovaná v 2) rade namietala pasívnu vecnú legitimáciu v tomto spore. V danom prípade už aj vzhľadom na predchádzajúce vyjadrenie právneho názoru odvolacieho súdu, ktorý sa odvoláva aj na existujúcu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (správne má byť Súdny dvor Európskej únie, pozn.) vo veci C22/12 a C277/2012 je možné túto ujmu na zdraví uplatnenú v peniazoch uplatňovať v rámci povinného zmluvného poistenia pokiaľ nárok vznikol v súvislosti s dopravnou nehodou. Preto odvolacia námietka žalovanej v 2) rade je bezvýznamná. Odvolací súd poukazuje aj na vyjadrenie žalobkyne, ktorá v tejto súvislosti poukázala práve na citované rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci C22/2012, kde táto zodpovednosť žalovanej v 2) rade bola už riešená.“

Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu z 8. apríla 2014, t. j. postupoval v súlade s § 219 ods. 2 OSP, a s prihliadnutím na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na právny názor okresného súdu vyjadrený v súvislosti

s pasívnou legitímáciou sťažovateľky. V rozsudku okresného súdu z 8. apríla 2014 sa k otázke pasívnej legitímácie sťažovateľky uvádza:

„Čo sa týka uplatňovaného nároku vo vzťahu k žalovanej v 2. rade ako poisťovni, ktorá bola účastníkom poistného vzťahu zo zodpovednosti za (škodu, pozn.) spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, tu súd poukazuje na vyjadrený právny záver odvolacieho súdu v rozhodnutí... zo dňa 14. 11. 2013, kde bolo uvedené, že priamy nárok poškodeného proti poisťovni sa zakladá v ustanovení § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a teda, že poškodená ako obeť dopravnej nehody, má neobmedzený priamy nárok na plnenie voči poisťiteľovi. Bolo preukázané, že poistný vzťah medzi žalovanou v 1. rade a žalovanou v 2. rade v čase vzniku dopravnej nehody existoval, išlo o poistný vzťah z titulu povinného zmluvného poistenia. Odvolací súd poukázal na to, že rozsudkami Súdnyh dvorom EÚ, bolo konštatované, že pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak teda jej náhrada vyplýva na základe zodpovednosti poistného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú ako aj psychickú traumy, musia sa z povinného zmluvného poistenia nahradiť. Keďže zodpovednosť žalovanej v 1. rade vyplýva z ustanovenia § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, táto zodpovednosť vznikla na základe dopravnej nehody, potom platí, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obeti usmrtených pri dopravnej nehode. Keďže plnenie poškodená môže dostať len raz, a ide o nárok proti dvom subjektom, ktorí majú postavenie samostatných spoločníkov, čím nevzniká pasívna solidarita, súd zaviazal žalovanú v 1. rade aj 2. rade na splnenie celého dlhu, avšak vo výroku rozhodnutia uviedol, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.“

Keďže tak okresný súd, ako aj krajský súd svoju argumentáciu týkajúcu sa pasívnej legitímácie sťažovateľky založili aj na právnych záveroch Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vyslovených vo veciach C-22/12 a C-277/12, ústavný súd považuje za žiaduce poukázať na podstatné časti označených rozhodnutí Súdneho dvora. V tejto súvislosti už len pre úplnosť zdôrazňuje, že rozsudok Súdneho dvora predstavuje aj

pre ústavný súd záväzný výklad práva EÚ, ktorý má určujúci význam pri vymedzovaní obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie aj v konaní o sťažnostiach (m. m. IV. ÚS 95/2010).

Súdny dvor rozsudkom vo veci Katarína Haasová proti Rastislavovi Petrikovi, Blanke Holingovej (rozsudok C-22/12 z 24. 10. 2013, ECLI:EU:C:2013:692) a vo veci Vitālijs Drozdovs proti Baltikums AAS (rozsudok C-277/12 z 24. 10. 2013, ECLI:EU:C:2013:685) rozhodol, že: „Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Zákomom o povinnom zmluvnom poistení [vrátane § 4 ods. 2 písm. a)] sa do právneho poriadku Slovenskej republiky implementovali (predovšetkým) smernica Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (ďalej len „prvá smernica“), druhá smernica Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (ďalej len „druhá smernica“), tretia smernica Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa

poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (ďalej len „tretia smernica“), smernica 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel), ako aj smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/26/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel.

Práve skutočnosť, že do zákona o povinnom zmluvnom poistení boli implementované už označené smernice, odôvodňuje nevyhnutnosť vykladať príslušné ustanovenia zákona o povinnom zmluvnom poistení vo svetle znenia a cieľov implementovaných smerníc tak, aby sa týmto výkladom zaručila ich úplná účinnosť (k tomu pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 10. 4. 1984, Dorit Harz proti Deutsche Tradax GmbH, 79/83, ECLI:EU:C:1984:155, bod 26).

Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Haasová ďalej vyplynulo, že aj napriek rôznym jazykovým verziám čl. 1 ods. 1 druhej smernice a čl. 1 tretej smernice sa uvedené ustanovenia smerníc snažia najmä o posilnenie ochrany obetí, takže za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad uvedených pojmov a medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, treba zahrnúť aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (pozri body 47 až 50 rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová).

Ústavný súd už rovnako v obdobnej veci sťažovateľky (pozri uznesenie sp. zn. III. ÚS 646/2015 zo 16. decembra 2015) zdôraznil, že Súdny dvor síce vo veci Haasová nepodal výklad vnútroštátneho práva (niet pochyb o tom, že uvedené nie je ani v jeho právomoci), akcentoval však, že ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13) umožňujú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu

nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (body 57 a 58 rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová).

Prísne formalistické odlišenie „nemateriálnej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom slova zmysle“ podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú „ochranu osobnosti“ (prvá časť Občianskeho zákonníka) a „náhradu škody“ (šiesta časť Občianskeho zákonníka), ako to prezentuje samotná sťažovateľka, nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, tak ako to zvýraznil Súdny dvor v rozsudku vo veci Haasová, a v konečnom dôsledku nenapĺňa ani účel, ktoré smernice transponované do vnútroštátneho právneho poriadku sledujú.

Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu z 8. apríla 2014 v napadnutom výroku. Ako je z už uvedeného zrejmé, v odôvodnení napadnutého rozsudku dal krajský súd sťažovateľke podrobnú, jasnú, zrozumiteľnú a zároveň ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo žalobkyňou uplatňovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je pokrytý povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

V okolnostiach posudzovanej veci preto ústavný súd považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za ústavne akceptovateľný, výkladovo konzistentný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napadnutý rozsudok nemožno považovať ani za svojvoľný či arbitrárny. Skutočnosť, že sa sťažovateľka s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradit' tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08).

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, ani jej práva na spravodlivé súdne konanie, reálnosť ktorej by mohol podrobnejšie posúdiť po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie, odmietol túto časť sťažnosti v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k priamemu zásahu do jej povinností (najmä v časti určenia výšky poistného a tvorby technických rezerv), ktoré by v konečnom dôsledku mohli viesť k sankciám zo strany orgánu dohľadu nad poisťovníctvom, ktorým je Národná banka Slovenska, a tým aj k zásahu do jej základného práva vlastníť majetok.

Obsahom vlastníckeho práva je oprávnenie predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Pri vyvlastnení dôjde k zmene osoby vlastníka. Pri obmedzení vlastníctva nedôjde k zmene osoby vlastníka. Dôjde len k zásahu do rozsahu oprávnení vyplývajúcich z obsahu ústavou zaručeného práva vlastníť majetok (II. ÚS 8/97). Z čl. 20 ods. 4 ústavy vyplýva, že zásah do vlastníckeho práva či už formou vyvlastnenia, alebo formou núteného obmedzenia vlastníckeho práva môže byť z ústavného hľadiska akceptovateľný len vtedy, ak k nemu dôjde vo verejnom záujme a v nevyhnutnej miere, a to na základe zákona a za primeranú náhradu (m. m. PL. ÚS 3/09).

Hypotetická sankcia zo strany Národnej banky Slovenska, ktorou sťažovateľka argumentuje, nepredstavuje zásah do jej vlastníctva (nie je núteným obmedzením a ani vyvlastnením), a preto už *prima facie* vylučuje záver sťažovateľky o porušení základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 11 ods. 1 listiny). Na základe

uvedeného ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a čl. 26 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť (obdobne čl. 26 ods. 1 listiny).

Posúdením obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 26 ods. 1 listiny) neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení.

Ústavný súd už vyslovil, že právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy je zárukou slobody výkonu hospodárskej činnosti podľa uváženia. Súčasťou takto poskytnutej záruky nie je v konkrétnych okolnostiach ochrana sťažovateľky ako podnikateľky pred „oprávneným“ uplatňovaním nárokov vyplývajúcich z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel oprávnenými osobami.

Pokiaľ ústavný súd dospel k záveru o tom, že napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým tento potvrdil napadnutý výrok rozsudku okresného súdu z 8. apríla 2014, ktorým bola žalobkyni priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), nemožno uvažovať aj vzhľadom na už uvedené ani o porušení základného práva podnikat' a vykonávať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy (čl. 26 ods. 1 listiny). Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

K tomuto rozhodnutiu sa pripája odlišné stanovisko sudcu Lajosa Mészárosa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2016